

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 121/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. Š. a M. Š., obaja bytom Č., zastúpených advokátom JUDr. L. Š., Č., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline a Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. Š. a M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2012 doručená sťažnosť P. Š. a M. Š., obaja bytom Č., (ďalej len „sťažovateľ“; len „sťažovateľka“; spolu len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) a Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že v rámci trestného konania vedeného na okresnom riaditeľstve pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009 vystupujú v procesnom postavení poškodených. Predmetom tohto trestného konania je podľa ich vyjadrenia vyšetrovanie dopravnej nehody, ku ktorej došlo 23. septembra 2009 a pri ktorej ich syn utrpel smrteľné zranenia. V danej veci došlo ku vzneseniu obvinenia ďalšiemu účastníkovi dopravnej nehody, ktorý pri vchádzaní z vedľajšej cesty na hlavnú cestu a pri zaradovaní sa do jazdného pruhu v smere od M. do Ž. narazil do motocykla, ktorý riadil syn sťažovateľov.

Podľa vyjadrenia sťažovateľov bolo celé prípravné konanie poznačené zbytočnými priet'ahmi, pretože už na začiatku trestného stíhania v roku 2009 boli vypočutí všetci svedkovia a bol vypracovaný znalecký posudok z odboru cestnej dopravy. Sťažovatelia vyslovili názor, že vyšetrovateľ mal dostatočne zistený skutkový stav a k dispozícii všetky dôkazy potrebné na to, aby najneskôr v auguste 2010 podal prokurátorovi návrh na konečné opatrenie. Namiesto toho však podľa ich názoru vyšetrovateľ *„úmyselným spôsobom celú vec preťahoval, čím chcel zrejme napomôcť obvinenému T. v predmetnom trestnom konaní“*.

Keďže sťažovateľ nebol spokojný s postupom vyšetrovateľa v tejto trestnej veci, 4. novembra 2011 podal okresnému riaditeľstvu sťažnosť na priet'ahy v konaní. Predmetná sťažnosť bola vybavená prokurátorom Krajskej prokuratúry v Ž. (ďalej len „krajská prokuratúra“), ktorý v liste č. k. 3 Kpt 362/11-6 zo 7. decembra 2011 konštatoval, že zo strany vyšetrovateľa nedošlo v danej veci k nedôvodným priet'ahom v konaní.

Aj napriek tvrdeniam krajskej prokuratúry sú sťažovatelia toho názoru, že ako poškodení sú v dôsledku dlhotrvajúceho prípravného konania vystavení psychickému tlaku, čo sa nepriaznivo odrazilo najmä na zdravotnom stave sťažovateľky.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že „*postupom Krajského riaditeľstva PZ v Žiline... konajúceho vo veci Okresným riaditeľstvom PZ v Žiline... vo veci vedenej pod č. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009*“ bolo porušené ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažovateľovi priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 € a sťažovateľke v sume 1 500 € a taktiež aby im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 306,86 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia namietali prietahy v prípravnom konaní vedenom na okresnom riaditeľstve pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009.

V petite sťažnosti sťažovatelia ako porušovateľa práv označili nielen okresné riaditeľstvo, ale aj krajské riaditeľstvo. Pritom konanie, ktoré sťažovatelia označili, bolo pod uvedenou spisovou značkou vedené na okresnom riaditeľstve. Krajské riaditeľstvo na vyšetrení danej trestnej veci žiadnym spôsobom neparticipovalo. V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na to, že vo všeobecnosti dozor nad dodržiavaním zákonnosti v rámci prípravného konania, ktoré je vedené na okresnom riaditeľstve, nevykonáva útvar (krajské riaditeľstvo), ktorý popri ňom pôsobí v rámci služby kriminálnej polície (§ 4 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov), ale dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva v súlade s § 230 a násl. Trestného poriadku dozorujúci prokurátor. Pri vyšetrení trestnej činnosti teda krajské riaditeľstvo nepôsobí vo vzťahu k okresnému riaditeľstvu ako inštančne nadriadený orgán, neusmerňuje vyšetrenie trestnej činnosti a ani nerozhoduje o opravných prostriedkoch podaných proti rozhodnutiam policajta okresného riaditeľstva. Orgánom verejnej moci, ktorý v zmysle Trestného poriadku (a v istých prípadoch aj v zmysle zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov) má oprávnenie, ale aj povinnosť korigovať postup policajta v rámci trestného konania, rozhodovať o opravných prostriedkoch podaných proti jeho rozhodnutiam a v prípade zistenia nedostatkov v jeho postupe prijímať opatrenia na nápravu pochybení, je len príslušný prokurátor. Takúto právomoc nemá krajské riaditeľstvo.

Sťažovatelia v danej veci postup príslušnej prokuratúry nenamietali. Namiesto toho popri postupe okresného riaditeľstva namietali aj postup krajského riaditeľstva. Ústavný súd však nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi konaním vedeným na okresnom riaditeľstve pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009 a eventuálnym postupom krajského riaditeľstva v tejto trestnej veci, preto z uvedeného dôvodu sťažnosť smerujúca proti postupu krajského riaditeľstva odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd venoval pozornosť už len námietke sťažovateľov vo vzťahu k postupu okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009 z hľadiska možného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Judikatúra ústavného súdu sa konštantne opiera o východisko, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

V súvislosti s otázkou posudzovania zbytočných prietáhov vo veciach trestného obvinenia ústavný súd judikoval, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v trestnom konaní prípravnom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania (III. ÚS 123/07, IV. ÚS 210/04, II. ÚS 325/06).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v danom prípade nevystupujú v procesnom postavení obvinených, ale poškodených. V tejto trestnej veci bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe.

Doterajšia judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06) týkajúca sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ ho namieta osoba, ktorá tvrdí, že v dôsledku protiprávneho konania jej bola spôsobená škoda, sa ustálila v tom, že taká osoba sa v rámci trestného konania vo veci bez vznesenia obvinenia (konkrétnej osobe) nemôže domáhať vyslovenia porušenia označeného základného práva (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06). Až vznesenie obvinenia je tým momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z neho robí „vec“, na prerokovanie ktorej bez zbytočných prietáhov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (aj v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd zistil, že vo veci vedenej na okresnom riaditeľstve pod sp. zn. ČVS: ORP-1186/OVK-ZA-2009 vyšetrovateľ 1. februára 2012 podal na Okresnej

prokuratúre Žilina (ďalej len „okresná prokuratúra“) návrh na podanie obžaloby na obvineného D. T. za trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Dňa 2. februára 2012 prokurátor okresnej prokuratúry pod sp. zn. 3 Pv 936/2011 podal na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) obžalobu na obvineného, pričom v súčasnej dobe je konanie na okresnom súde vedené pod sp. zn. 28 T 19/2012.

Sťažnosť sťažovateľov obsahujúca námietku porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného riaditeľstva v namietanom konaní bola ústavnému súdu doručená až 20. februára 2012, teda po predložení návrhu na podanie obžaloby policajtom okresného riaditeľstva okresnej prokuratúre, a dokonca aj po podaní obžaloby na okresnom súde.

V čase podania sťažnosti už okresné riaditeľstvo nedisponovalo právomocou vo veci konať, pretože táto bola predložením návrhu na podanie obžaloby prenesená na okresnú prokuratúru a následným podaním obžaloby na okresný súd. Okresné riaditeľstvo v danom štádiu konania nemohlo ovplyvniť priebeh trestného konania a ani porušiť základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Spracovaním a predložením návrhu na podanie obžaloby okresnej prokuratúre okresné riaditeľstvo vykonalo všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľov a svoju úlohu v tomto smere splnilo (obdobne III. ÚS 286/2011).

Možnosť domáhať sa ochrany základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním sťažnosti ústavnému súdu, a to vo vzťahu k postupu okresného riaditeľstva, bola pre sťažovateľov časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v ich veci vyšetrovanie v rámci prípravného konania.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia orgánu verejnej moci v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia

základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

Celkom na záver ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľom v tom, aby sa opätovne domáhali na ústavnom súde nápravy, ak by došlo k odmietnutiu obžaloby a vráteniu veci do prípravného konania [§ 241 ods. 1 písm. f) v spojení s § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku] a ak by postupom okresného riaditeľstva dochádzalo k zbytočným priesťahom, resp. ak by dochádzalo k zbytočným priesťahom v štádiu súdneho konania.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov vyplývajúcimi zo sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012